

Siilinjärven kunnan museoiden, Kotiseutuarkiston, kunnan valokuva-arkiston toimintakertomus 2025

Sairaalamuseolla kävi kesäaukiolon aikana 759 henkilöä (493 kävijää kesällä -24). Yhteensä koko vuonna kirjattiin 1027 kävijää (651 hlöä vuonna -24). Kuluneen vuoden kävijämäärät sairaalamuseolla asettuvat pitkässä vertailussa reilusti keskitason yläpuolelle, mikä vaihdellut noin 600 kävijän kahden puolen.

Pöljän museolla järjestettiin Kekrijuhlat kahden edellisvuoden tapaan. Museon koko vuoden kävijämäärä muodostui erityisesti Kekritapahtuman ansiosta erittäin hyväksi: 1130 kävijää vuoden aikana (1017 kävijää vuonna -24). Lukuun sisältyy n. 300 hlöä Siilinjärven koulujen 5.luokilta, joille järjestettiin työpajavierailut elo-syyskuussa.

Kumpikin museo kasvatti kävijämääriään, mikä on pääasiassa museoilla järjestettyjen ilmaistapahtumien ansiota. Siilinjärvi100-juhlavuosi lisäsi museoiden kiinnostavuutta osaltaan.

1. Harjamäen sairaalamuseo

Museolla työskenteli keikkaoppaana keväällä ja syksyllä Harjamäen sairaalan entinen, eläkkeellä oleva sairaanhoitaja / vs. osastonhoitaja. Hän pystyi ottamaan kävijöitä vastaan toivomusten mukaan. Olemme todenneet tämän toimintatavan kannattavammaksi kuin esim. säännölliset lauantain aukiolot.

Museon kesäaukiolo oli 10.6.–9.8. ti-pe klo 10–17 ja la klo 10–14. Kesän aukiolosta vastasi tehtävään palkattu yliopisto-opiskelija, joka oli tuttu edelliskesältä. Hän vastasi museon kaikista toiminnoista kesän ajan.

1.1. Remontti ja korjaukset

Kuluneena vuonna museotiloihin ei kohdistunut suuria remontteja.

Isompi siivous ostettiin 2 krt ISS:ltä, sis. koneella lattioiden pesu. Perussiivous kesän aikana kuuluu kesätyöntekijän tehtäviin.

1.2. Näyttelytoiminta ja yleisötyö

Museon perusnäyttelyyn ei tehty muutoksia. Myöskään vaihtuvia näyttelyitä ei järjestetty.

Siilinjärvi100-juhlavuoden kunniaksi järjestettiin kaksi mielenkiintoista Avointen ovien tapahtumaa. Tammikuussa -25 Suomen Sairaanhoitajat ry vietti Siilinjärven kunnan tavoin 100-vuotisjuhlavuotta, mihin liittyen yhdistys kutsui Suomen sairaalamuseoita yhteistyöhön ja tarjoamaan ilmaista sisäänpääsyä jäsenilleen. Lähdimme mukaan tähän yhteistyöhön ja sen ansiosta Avointen ovien päivänä vierailikin n. 80 yhdistyksen jäsentä ja muuta henkilöä museolla. Sairaanhoitajat ry hoiti viestinnän jäsenilleen ja kulttuuripalvelut tiedotti asiasta paikallisesti. Tapahtuma oli Harjamäessä avoin kaikille, ei pelkästään Sairaanhoitajat ry:n jäsenille.

Toinen Avointen ovien tapahtumapäivä pidettiin kesäkauden alussa. Yhteistyössä oli mukana Harjamäen alueen (nyk. Yrityskeskus Innocum) hyvinvointialan yrittäjiä, kuten Kosmetologi Helmi Venäläinen, Vedic Art -ohjaaja/kampaaja Nina Repokallio ja värikonsultti Väri Ilona. Yrittäjät järjestivät päivän ajan yhteisöllisen taideteoksen maalausta, käsihoitoja ja pikavärianalyyssejä. Tavoitteena oli kiinnittää yleisön huomio mielen ja kehon hyvinvointiin pehmeillä keinoilla sekä tuoda alueen yrittäjiä tutuiksi.

Avointen ovien päivä huipentui Konservatorion tiloissa Unen kuvia -esitykseen, joka oli näyttämöllinen konsertti unista ja unien näkemisestä. Esiintyjinä olivat muusikot Lotta Aakko ja Aurora Visa. Esitykseen myytiin pääsylippuja ja se oli osa Siilifolk-tapahtumaa, joka oli käynnissä Siilinjärvellä. Koko päivä oli erittäin onnistunut sekä sisältöjen että järjestelyjen osalta. Myös kävijöitä oli kiitettävästi.

SAIRAALAMUSEON KÄVIJÄT -25

Toiminto	Pääsy- maksu Aik.	Pääsy- maksu Lapsi	Pääsy- maksu Opisk.	Pääsy- maksu ryhmä	Laskulla	Vapaa kävijät	Kaiku- kortti kävijät	YHT.
Museokäynnit	431	70	64	37	78		25	705
Sairaanhoitajat ry ja Sj 100-v. yht.työpäivä						80		80
Avoimet ovet						206		206
Unen kuvia - esitys	12					4		16
Lukiolaisten psykologian kurssin vierailut						20		20
YHTEENSÄ	443	70	64	37	78	310	25	1027

1.3. Kokoelmatyö

Kuluneena vuonna saatiin kaksi esinelahjoitusta sairaalamuseolle: entisen potilaan maalaama taulu ja lääkärin laukku välineineen. Esineet ovat luetteloidaan MuseumPlus-kokoelmanhallintaohjelmaan.

1.4. Alueellinen yhteistyö

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toimii alueellisena vastuumuseona. Yhtenä keskeisenä palveluna Kuhmu on tarjonnut alueen paikallismuseoiden kesätyöntekijöille koulutuksen MuseumPlus:aan. Tänäkin kesänä sairaalamuseon kesätyöntekijä osallistui em. koulutukseen kertausmielessä, sillä hän oli käynyt sen jo aiemmin. Nyt kesätyöntekijän näkökulmana ja tavoitteena oli valmistella Finna.fi:ssä julkaistavaa materiaalia, minkä tavoitteena oli myös edetä kohti julkaisemista. Valitettavasti MuseumPlus-ohjelmasta puuttui tekijänoikeuslisenssiin liittyvä valintakytkimen ominaisuus, joka esti asian etenemisen. Tavoitteena on jatkaa Finna-työtä kevättalvella -26 kulttuurikoordinaattorin toimesta.

1.5. Tiedottaminen, markkinointi

Tiedottamista tehtiin Facebookin ja Instagramin kautta. Kesätyöntekijän työtehtäviin kuului päivityksien tekeminen somessa.

Tieto Sairaalamuseon aukioloajoista löytyi Savon Sanomien Menoinfosta (verkko ja printti). Myös Googleen tehtiin aukiolopäivitykset Google Business-profiilin kautta. Aukiolosta tiedotettiin myös kunnan nettisivujen tapahtumakalenterissa, josta se siirtyy nähtäväksi myös Siilinjärvi-mobiilisovellukseen. On tärkeää, että tieto aukiolosta kulkee monessa eri kanavassa, koska yleisö seuraa eri viestimiä. Pelkkä sanomalehti-ilmoittelu ei riitä, vaan eri ikäisiä ja erilaisia tottumuksia varten pitää tehdä tiedottamista mahdollisimman laajasti eri medioissa.

Sairaalamuseon kannalta hyvin myönteinen ehdotus tuli syyskuussa kirjailija Antti Heikkiseltä, joka pyysi audienssia museolle, missä hän halusi kerätä materiaalia Apu-lehteen tulevaan artikkeliinsa. Paikalle saapui haastateltavaksi keikkaoppaamme ja kulttuurikoordinaattori sekä jutun tekoon kirjailija sekä valokuvaaja. Pienen odottelun jälkeen juttu ilmestyi lokakuussa laajempana kuin arveltiin; jutussa oli yhteensä 4 sivua teksteineen ja kuvineen. Tämän parempaa mainosta emme olisi voineet saada ilmaiseksi missään!

2. Pöljän kotiseutumuseo

Kotiseutumuseo oli avoinna 25.6.–9.8. ke-pe klo 10–17 ja la klo 10–14. Museon auki pidosta vastasi yksi kesätyöhön palkattu yliopisto-opiskelija, jonka työaika oli 26 h/vko.

Kesätyöntekijä huolehti museon sisä- ja ulkotilojen siisteydestä, teki asiakastyötä ja avusti museolla järjestetyissä tapahtumissa. Hänen tehtäviinsä kuului myös some-päivitysten tekeminen, joiden määrä jäi kuitenkin varsin vähäiseksi. Työntekijä oli viime kesältä tuttu nuori aikuinen.

Siilinjärven kunnan nuorisotyön ja seurakunnan nuorisotyön yhteistoimintana on jo usean vuoden ajan järjestetty joustavaa kesätyötä. Tähän JOKE-työhön hakeneet ja siihen päässeet nuoret työskentelivät kotiseutumuseolla 2.–3.6. Työtehtävinä oli mm. kotiseututalon siivous, museon aittojen ja savutuvan siivous sekä piha-alueiden hoito.

2.1. Tapahtumat ja yleisötyö

26.5. Kevätkylvö, yhteistyössä Siilinjärven Eläkeliitto ja Pöljän koulu

27.6. Perhepiknik, yhteistyössä Perheentalo ja Kulttuuri Sii-Ma ry

28.6. Paikallismuseopäivä, ”Tarinoita savutuvassa”, esitelmän pitäjänä Aira Roivainen, ilmainen sisäänpääsy

17.9. Sadonkorjuutapahtuma, yhteistyössä Siilinjärven Eläkeliitto ja Pöljän koulu

18.8.-17.9. 5.luokkalaisten museovierailut

24.10. Pikku-Marjan kekrijuhlat

Kuluneen runsaan kävijämäärän (1130 hlöä) tuottavat museolla järjestetyt ilmaistapahtumat sekä 5.luokkalaisille järjestetyt työpajavierailut.

Maksavia kävijöitä oli 109 hlöä (152hlöä vuonna-23), mikä kuvaa hyvin sitä, että paikallismuseo itsessään ei kiinnosta nykypäivän yleisöä kovinkaan paljon. Yleisön houkuttelemiseksi pitää järjestää erityistä ohjelmaa tai tapahtumia.

Toiminto	Pääsy- maksu Aik.	Pääsy- maksu Lapsi	Pääsy- maksu Opisk.	Pääsy- maksu ryhmä	Laskulla	Vapaa kävijät	Kaiku- kortti kävijät	YHT.
Museokäynnit	86	23	0	0	0	0	7	116
Toukosiunaus						50		50
Perhepiknik						64		64
Paikallismuseo- päivä						90		90
Elonkorjuu- tapahtuma						10		10
Kekrijuhlat						500		500
5.luokkalaisten vierailut						300		300
YHTEENSÄ	86	23	0	0	0	1014	7	1130

Perheentalon kanssa jo kuudennen kerran järjestetty Perhepiknik osoitti vakiintuneen paikkansa ja houkutteli paikalle hieman enemmän kävijöitä kuin oli tavoiteltu, 64 hlöä. Yhteistyökumppaneina olivat hyväksi havaittuun tapaan Siilinjärven Perheentalo ja Kulttuuri Sii-Ma ry. Kulttuuri Sii-Ma:n väki lauloi ja laulatti perinteisiä lastenlauluja, Perheentalon työntekijät olivat leikkiseurana läpöhalla ja kulttuurikoordinaattori oli vastaanottamassa perheitä museopihalla.

Perhepiknikin konsepti on yhteistyökumppaneille hyvin sujuva, kun toimintaan on harjaannuttu vuosien saatossa ja vastuut ovat selkeät. Tuloksena syntyy rento, hyväntuulinen ja lapsentahtinen museopäivä, joka muotoutuu perheiden tarpeiden mukaan. Mukava lisä on perheiden itse tuomat piknik-eväät, jotka he nauttivat Kotiseututalossa tai sen lähialueilla. Siilinjärvi100-juhlavuoden lisäohjelmassa pilotoitiin Minna Merivalon luoma Hilima Haepakan tarinoiden pärekori -osallistava esitys, jossa lapset saivat vaikuttaa tarinan kehittymiseen omilla valinnoillaan.

Alun perin Kotiseutuyhdistysten liiton lanseeraama Paikallismuseopäivä on myös vakiinnuttanut paikkansa museon vuosikalenterissa. Esitelmän pitäjäksi saatiin paikallishistorioitsija Aira Roivainen, joka kertoi *”Tarinoita savutuvassa. Millaista elämä oli 1800-luvulla ja 1900-l. alkuvuosikymmeninä pohjoissavolaisissa savutuvissa? Entä miten maailman meno tuntui Pöljällä asti?”* Esitelmä kuultiin savutuvassa, joka oli ääriään myöten täynnä.

Pikku-Marjan kekrijuhlat järjestettiin yhteistyökumppaneiden kanssa jo kolmatta kertaa ja jälleen tapahtuma oli yleisömenestys. Tapahtuman ydinsisältö säilytettiin edelleen suomalaisessa kekriperinteessä. Vetonauloina olivat Duo Mystikuksen esiintymiset (kansanperinteeseen nojaavaa laulua ja rummutusta), A. Roivaisen Tietoiskut ja kekrikokko Pöljän järven rannalla. Järjestelyissä

suurin muutos oli se, että yleisöpaikoitusta ei sallittu museon läheisyyteen, vaan yleisölle järjestettiin heittokuljetus läheiseltä Pöljän koululta. Järjestelyn avulla vältettiin viime vuotiset pahat liikenneuhkat.

Kotiseututaltoa vuokrattiin ahkerasti erilaisiin yksityistilaisuuksiin, yhteensä 21 kertaa (21 kpl vuonna -24). Tilaisuudet olivat ristiäisiä, syntymäpäiväjuhlia ja muistotilaisuuksia. Pöljän kyläyhdistys järjesti kokouksiaan Kotiseututalolla säännöllisesti.

2.2. Koululaistyö

Siilinjärven kunnassa on käytössä perusopetuksen opetussuunnitelmaan kytketty kulttuurikasvatussuunnitelma, joka on helposti saavutettavissa Siilinjärven kunnan nettisivuilla: [Kulttuurikasvatussuunnitelma - Siilinjärven kunnan verkkosivut](#)

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on sisällytetty 5.luokkalaisten ohjatut vierailut Pöljän museolle. Käytännössä vierailut ajoittuvat n. 1 kk:n ajalle heti koulun alkuun elo-syyskuussa. Koulut varaavat vierailuajan (2 h), minkä aikana perehdytään toiminnallisesti sekä kivitakteen että savutupien aikaan. Näihin molempiin aiheisiin perehdyttäjinä toimivat kulttuuritoimen työntekijät. Koska museovierailut on haluttu koulujen kannalta tehdä mahdollisimman helpoiksi ja houkutteleviksi jatkumoiksi, kulttuuritoimi maksaa bussikuljetukset. Tavoitamme vuosittain lähes koko ikäluokan, ja vuonna -25 museolla vieraili 276 oppilasta.

2.3. Muu paikallishistoriaan ja -tuntemukseen liittyvä toiminta

Paikallismuseotoiminnan alaisuuteen voi lukea myös monenlaiset muut toiminnot, joilla edistetään paikallishistorian ja kulttuuriperinnön tunnettuutta Siilinjärvellä. Paikallishistorian ja -identiteetin vaaliminen mainitaan myös Kuntien kulttuuritoimintalaissa kuntien tehtävänä.

Siilinjärvi100 -juhlavuoden puitteissa haluttiin tutustuttaa paikkakuntalaisia Siilinjärven historiaan. Yhtenä historialähteenä käytettiin kunnan valokuva-arkistoa, jonka diakuvia digitoimalla pystyttiin esittämään menneen Siilinjärven näkymiä videoesitysten muodossa Youtubessa. Lisäksi kulttuuritoimen Youtubessa esitettiin luentotallenne ja juhlanäyttelyn videoversio. Youtube-sisällöt olivat erittäin suosittuja ja katselukertoja kertyi yhteensä n. 16 700 krt. Näiden tallenteiden toteuttaminen oli mahdollista, koska käytössämme oli yksi ylimääräinen osa-aikainen työntekijä.

- Siilinjärvi 100 -valokuvakatsaus, osa 1
- 27.4. Kansallinen veteraanipäivä; jumalanpalvelus ja ”Mitä menetimme, kun menetimme Karjalan?” -tietokirjailija Mikko Porvalin luentotallenteiden julkaisu
- Siilinjärvi100-valokuvatallenne, osa 2
- Siilinjärveläisten puutarhojen kunnostamistalkoot ja pihakilpailu 1986-88, videomuotoinen valokuvaesitys
- Siilinjärven kasvot -juhlavuoden näyttelyn valokuvaesitys videomuodossa

Youtube-kanavan seuraajien määrä kasvoi vuodessa 150:sta tilaajasta 254:n tilaajaan. Tämä kertoo selvästi sen, että paikallishistoriaan liittyville digi-sisällöille on olemassa hiljaista kysyntää.

Materiaalin tuottaminen on kuitenkin hidasta ja henkilöstöresurssia vaativaa työtä, mihin kulttuuritoimella ei ole jatkuvaa resurssia. Tulevaisuudessa tähän toivoisi tulevan muutosta.

Aiemmin seurakunnan kanssa kehitetty paikallishistoriakonsepti jatkoi elämäänsä Siilinjärvi100-juhlavuonna 2025, kun SiilinSiti ry haki ja sai juhlavuoden kohdeavustusta yhteisöllisten muistelutilaisuuksien järjestämiseen. Yhdistys järjesti useita tilaisuuksia, joissa käsiteltiin ja muisteltiin Siilinjärveä eri aiheiden kautta.

Kulttuuri Sii-Ma ry julkaisi henkilödokumenttisarjassaan uuden tallenteen: *Seppo Timosen tarina: Miten tullaan päätoimittajaksi?* Se julkaistiin myös kulttuuritoimen YouTubessa, jossa katsomiskertoja tuli vuoden -25 loppuun mennessä 140 kpl.

2.4. Remontit ja huolto

Museoviraston harkinnanvaraisella avustuksella sekä Siilinjärven kunnan omarahoitusosuudella korjattiin Pöljän kotiseutumuseon pihapiiriin kuuluvan riihen pärekatto ajalla 29.7.-19.8.2025.

Hankkeen tavoitteena oli korjata riihen pärekatto kokonaisuudessaan. Sekä ulko- että sisäkatot olivat kärsineet lahovaurioita, minkä takia korjaus oli välttämätön toimenpide, jotta riihi saatiin jälleen museokäyttöön yleisölle. Korjauksen tavoitteena oli myös vaalia museona toimivan riihen rakenteiden alkuperäisyyttä ja korjauksen avulla säilyttää rakennus osana museopihaa. Korjaustyön suoritti perinnerakentaja Tmi Heikki Saarela. Korjaustyö onnistui hyvin ja hankkeesta raportoidaan Museovirastolle heti, kun selvityksen jättämisen aikaikkuna aukeaa.

Normaaleihin huoltotoimenpiteisiin kuului mm. kesän aikana tehtävä vesakon raivaus rakennusten ja aidan läheisyydestä sekä talviaikaan kotiseututalon huoltosopimuksen mukaiset Pöljän kyläyhdistyksen käynnit. Sopimus uusitaan vuosittain ja se koskee Kotiseututalon säännöllistä tarkastusta, sis. veden laskeminen hanoista, lumen puhdistaminen portailta, piha-alueen tarkastus ja poikkeavista havainnoista ilmoittaminen kulttuuritoimelle. Sopimuksen mukaisesti Pöljän kyläyhdistys saa laskuttaa kulttuuritoimea 15 €/käynti. Sopimukseen määriteltiin minimissään 10 huoltokäyntiä kevätkauden aikana. Tämä toimintatapa on havaittu hyväksi edellisvuosina. Huoltokäyntien tietoja vaihdetaan WhatsApp-ryhmässä.

2.5 Kokoelma-asiat

Pöljän museon esinekokoelmaan vastaanotettiin yhdet puusukset, joiden omistaja oli ollut paikkakunnalla kuuluisa kansanmuusikko ”Roaska”. Suksia ei ole vielä luetteloitu.

3. Kotiseutuarkisto

Kotiseutuarkistoon tallennetaan siilinjärveläisten järjestöjen, seurojen ja/tai yhteisöjen toiminnan tuloksena syntynyttä arkistomateriaalia. Kotiseutuarkisto on arvokas kokonaisuus ja sinne taltioidaan paikkakunnan identiteettiä, joka syntyy yhdistystoiminnan kautta. Arkisto on hyvin hoidettu Siilinjärvellä, vaikka se ei ole lakisääteinen. Arkisto karttuu epäsäännölliseen tahtiin niin,

että joka vuosi syntyy muutamia uusia arkistoja. Lisäksi yhdistykset toimittavat täydennyksiä aiempiin arkistoihinsa. Arkistolla on työllistävä vaikutus ja sen ylläpitämiseen tarvitaan osa-aikaista lisäresurssia. Ilman lisähenkilöä aineistot jäisivät käsittelemättä pahimmillaan pitkäksi aikaa.

Aiempien vuosien jäljiltä oli olemassa erä arkistoimatonta materiaalia. Työntekijäksi löytyi kunnan sisältä asiakaspalvelusihteeri, joka pystyi arkistoimaan asiakirjoja muiden töitten ohessa. Työn tuloksena syntyi kolme (3) uutta arkistonmuodostajaa ja muutamaan eri arkistoon tehtiin täydennyksiä. Arkistoinnissa on vihdoinkin päästy tilanteeseen, jossa kotiseutuarkistoon ei ole materiaaleja jonossa.

Vuoden -25 päättyessä arkistossa oli yhteensä 98 arkistonmuodostajaa.

4. Kunnan valokuva-arkisto

Siilinjärvi100-juhlavuoden resurssiksi saatiin palkattua osa-aikainen työntekijä, joka digitoi kunnan valokuva-arkiston dioja. Hän myös valmisti digitoiduista kuvista videokoosteita, jotka julkaistiin kulttuuritoimen Youtubessa (ks. luku 2.3).

Yhteenveto

Kunnan juhlavuosi on oivallinen kehys, jonka sisällä voi vahvistaa paikallishistorian tuntemusta ja tukea paikallisidentiteetin kehittymistä. Juhlavuosi lisäsi kuntalaisten kiinnostusta omaa kotikuntaa kohtaan, mikä näkyi lisääntyneenä kävijämääränä sekä tapahtumissa että museoilla. Hyvän kehityksen jatkuminen vaatii toteutuakseen resursseja – sekä henkilöitä että rahaa. Museo- ja kulttuurityö tarvitsee tekijänsä, sillä tulos ei synny yksin. Monesti isokin työ jää suurelle yleisölle tuntemattomaksi, sillä museo- ja kulttuurituottamisen työhön sisältyy paljon ns. näkymättömiä, mutta välttämättömiä taustavalmisteluja. Jos resursseja olisi enemmän, Siilinjärven museoiden ja arkistojen potentiaali tulisi entistä paremmin hyödynnetyksi.